

EEN ZALIG EN GEZOND PASEN

HET BELANG VAN LIMBURG

Mama Hilde en dochter Linde, vrouwen achter het vaccin

Billie

HBVLPLUS

Hoe Tony Coonen de machtigste socialist van Limburg werd

LOONOVERLEG

ABVV-topvrouw Miranda Ulens: "Werkgevers lijken wel communisten"

nieuws 14-15

WEEKEND

RONDE VAN VLAANDEREN

Alaphilippe: "Wout is topfavoriet maar velen kunnen winnen"

sport 2-8

80.000 Vlamingen hebben de petitie van het Levens-Einde InformatieForum getekend die vraagt dat mensen met dementie euthanasie moeten kunnen krijgen.

80.000 Vlamingen vragen uitbreiding van euthanasiewet

HET ZORGRAPPORT BRUSSEL

Miranda Gijzen

"Het debat daarover moet eindelijk worden gevoerd." Dat zegt Wim Distelmans, professor palliatieve geneeskunde

(VUB) en voorvechter van de euthanasiewet, naar aanleiding van Het Zorgrapport van uw krant. Wie de diagnose dementie krijgt of blijvende hersenschade oploopt, kan vandaag niet via een voorafgaande wilsverklaring om euthanasie verzoeken. Prof. Distelmans: "Euthanasie kan via deze wilsverklaring enkel als je in een onomkeerbare coma ligt, die

door een arts is vastgesteld." Daarom heeft het LevensEinde InformatieForum in 2019 een petitie gelanceerd, die intussen door 80.000 (ook bekende) Vlamingen is ondertekend.

In ons land zal tegen 2035 het aantal mensen met dementie verdubbelen.

nieuws 8-9

OUDSBERGEN/DILSEN-STOKKEM

Jong koppeltje komt om na klap tegen boom

regio 25

Zin in een weekendje Ardennen? Laat je inspireren op

VISITWallonia.be

5 413637 363625 14

DE KERN

Indra Dewitte

Mijn dood

Ons grote Zorgrapport heeft ons best wel wakker geschud, deze week. Met bijna 9000 was u, om de enquête van de Universiteit Hasselt in te vullen en ons te vertellen hoe u over de moeilijke dingen rond zorg en ouder worden denkt. Dat bewijst dat u graag betrokken wordt bij dingen die u aanbelangen, of dat nu gaat over langer thuis wonen, tot wilsbeschikking of de mogelijkheid tot euthanasie. Dat lijkt logisch in een maatschappij waarin mensen mondiger en zelfbewuster worden, maar in de praktijk zien we dat we toch nog ver verwijderd zijn van het recht op zelfbeschikking. En net daar ligt u wakker van: de angst dat er straks bij wilsonbekwaamheid, zoals dementie, misschien niet meer naar uw wensen wordt geluisterd. Meer nog, het leidt soms tot schrijnende toestanden, waarbij noodgedwongen harde beslissingen worden genomen. Denk aan wijlen Hugo Claus, die liever vroegtijdig uit het leven stapte, dan geen keuze meer te hebben. Dat is bijzonder pijnlijk en het toont aan hoe we vervreemd zijn geraakt van de dood. Het is ongemakkelijk en dus vermijden we erover te praten, laat staan er een maatschappelijk debat over te voeren. Dat voelt ook de politiek, die dergelijke discussies beperkt tot bloedeloze ideologische debatten.

Nochtans is Vlaanderen duidelijk vragende partij, zo blijkt uit ons onderzoek en uit tal van andere initiatieven. Zo zijn er al 80.000 mensen die de petitie via het LevensEindeInformatieForum voor de uitbreiding van de euthanasiewet getekend hebben. Voeg daarbij dat meer dan de helft van de mensen met dementie overlijdt na een medische beslissing, zonder de inbreng van de betrokkene zelf (recente studie van de onderzoeksgroep Zorg rond het LevensEinde van de VUB en de Universiteit Gent) en de vraag komt vanzelf: is dit dan ethisch? Natuurlijk kan een dementerende gelukkig zijn en heeft hij een eigen persoonlijkheid. En natuurlijk betekent meer aandacht voor euthanasie niet minder aandacht voor goede palliatieve zorg. Maar hoe kan het gerijmd worden dat anno 2021 wilsonbekwame mensen via een negatieve wilsverklaring wél kunnen kiezen om sondevoeding te weigeren en dus te verhongeren, maar geen mogelijkheid hebben om euthanasie te verkrijgen? De dood is van niemand alleen, we hangen met duizenden draden vast aan onze naasten. Maar een barmhartige dood mag niet afhangen van de mening of overtuiging van de omstaander. Uiteindelijk is er maar een iemand die zou mogen beslissen over het levensEinde, of het nu met of zonder euthanasie is, en dat bent u zelf.

Reacties: dekern@hbvl.be

Koning Albert en koningin Paola werden wel samen uitgenodigd voor hun prik in de Heizel in Brussel. FOTO BELGA

Koppels kunnen dan toch niet samen gevaccineerd worden

Koning Albert en koningin Paola lieten zich onlangs dan wel samen vaccineren op de Heizel in Brussel, toch krijgen koppels in de praktijk maar uiterst zelden samen een prik. "Praktisch is dat niet haalbaar", klinkt het bij het Agentschap Zorg en Gezondheid.

VACCINATIECAMPAGNE HASSELT

Koen Snoeckx

Worden koppels samen uitgenodigd voor hun prik in het vaccinatiecentrum?

Bij de opstart van de vaccinatiecampagne was het de bedoeling om partners die op hetzelfde adres wonen en tot dezelfde leeftijdscategorie behoren, samen uit te nodigen in het vaccinatiecentrum. Op een moment stond dat ook zwart op wit in de uitnodigingsbrieven, maar uiteindelijk werd die piste verlaten wegens praktisch niet haalbaar. "Koppels worden inderdaad niet samen uitgenodigd", zegt Joris Moonens van het Agentschap Zorg en Gezondheid. "De uitnodigingen worden uitgestuurd per leeftijd en we kijken daarbij niet naar het adres."

Kunt u als koppel dan nooit samen gevaccineerd worden?

Toch wel, al is dat in de praktijk geen sinecure. "Koppels die van dezelfde leeftijdscategorie zijn en op dezelfde dag of op enkele dagen van elkaar hun uitnodiging krijgen, kunnen wel een poging doen om samen gevaccineerd te worden. Zo kan één van beide partners zijn afspraak verzetten

naar de dag van de vaccinatie van de andere partner en hopen dat op het tijdstip van vaccinatie een ander tijdstip vrij is", zegt Joris Moonens.

Ook wanneer één van de partners een uitnodiging krijgt en de andere partner nog niet, is een vaccinatie op hetzelfde tijdstip niet uitgesloten. "De partner die nog geen brief kreeg, kan het vaccinatiecentrum contacteren, zich op de reservelijst laten zetten en vragen of hij op de dag van de vaccinatie van de partner uitgenodigd wordt als er een vaccin zou vrijkomen. In dit geval moet je dan wel rekenen op de goodwill van het vaccinatiecentrum én dan moet er op de dag van de vaccina-

tie van de partner ook nog een vaccin vrijkomen."

Waarom werden koning Albert en koningin Paola wel samen uitgenodigd voor hun prik?

"In de vaccinatiecentra van Brussel en Wallonië kunnen mensen zelf hun tijdstip van vaccinatie inplannen, waardoor mensen uit dezelfde leeftijdscategorie zich op dezelfde dag kunnen inplannen", zegt Joris Moonens. In Vlaanderen werkt een tiental vaccinatiecentra met het systeem waarbij je zelf een datum voor vaccinatie kan kiezen. In Limburg werkt alleen het vaccinatiecentrum van Hasselt met dit systeem.

Kunt u vragen om hetzelfde vaccin te krijgen als uw partner?

Een lezer uit Zonhoven klaagt aan dat hij op een ander tijdstip gevaccineerd wordt dan zijn partner en ook nog eens ander vaccin krijgt toegediend. "Ik krijg Pfizer, mijn partner AstraZeneca. Omdat er een verschillend tijdsinterval tussen beide prikken zit, moet ik in totaal dus vier keer naar het vaccinatiecentrum rijden. Kan ik hetzelfde type vaccin als mijn vrouw krijgen?", vraagt de lezer zich af. "Nee, dat kan niet. Om praktische redenen laten we vaccinshoppen niet toe", zegt Joris Moonens. "Daarbij zijn de vaccinatiecentra zo ingericht dat de afstand tot het vaccinatiecentrum niet te groot is."

"In de vaccinatiecentra van Brussel en Wallonië kunnen mensen zelf hun tijdstip van vaccinatie inplannen. In Limburg werkt alleen Hasselt met dit systeem"

Joris Moonens,
Agentschap Zorg en Gezondheid

KLIER

HET ZORGRAPPORT

Door Miranda Gijzen en Sanne Defelme

Het Zorgrapport is het derde onderzoek van Het Grootste Limburgonderzoek Ooit van Het Belang van Limburg en UHasselt. Na De Gemeenterapporten en De Ondernemende Limburger geven nu 8.868 Limburgers hun mening over zorg.

Als we onze verstandelijke vermogens verliezen, wil 87% van de Limburgers het leven liever niet rekken. Dat bleek deze week uit ons Zorgrapport. “Er moet hierover op zijn minst een maatschappelijk debat komen in het parlement”, vindt professor palliatieve geneeskunde Wim Distelmans (VUB).

“Duidelijk draagvlak voor debat over euthanasie bij dementie”

EUTHANASIE BRUSSEL
Miranda Gijzen

Zo'n 80.000 Vlamingen hebben de petitie getekend van het LevensEinde InformatieForum die vraagt dat mensen die lijden aan dementie, euthanasie moeten kunnen krijgen. Ook de Limburgers hebben een duidelijke mening als het over de zorg rond het levenseinde gaat. Dat kon u de voorbije week lezen in het derde deel van Het Grootste Limburgonderzoek Ooit van Het Belang van Limburg en de Universiteit Hasselt. Het Zorgrapport. Ruim 8.900 Limburgers hebben hun stem laten horen. Daaruit blijkt dat spreken of nadenken over euthanasie geen taboe meer is voor 44% van de Limburgers. Bij de 50 tot 79-jarigen wordt dat bijna 50 procent. Ruim 85% van de Limburgers rekt het leven liever niet meer bij uitzichtloos lijden of wanneer ze hun verstandelijke vermogens verliezen. Hoewel de Limburgers goed weten wat ze wel of niet willen in de laatste fase van het leven, heeft 60% die keuzes nog niet besproken of vastgelegd. Het zijn in elk geval cijfers die spreken, want voor het eerst is de brede bevolking zo uitgebreid bevraagd over dit thema. We spreken erover met Wim Distelmans (69), kankerspecialist, professor palliatieve geneeskunde aan de VUB en voorzitter van de Federale Commissie Euthanasie. Als een van de pioniers in België ijverde hij voor de erkenning van palliatieve zorg en is hij een van de voorvechters van het recht op euthanasie.

Bant u verbaasd over deze cijfers?
“Ik vind het vooral opvallend dat zoveel men-

“Een beschaafde maatschappij die naam waardig, moet investeren in betere (palliatieve) zorg voor haar kwetsbaarste inwoners”

Wim Distelmans
Professor palliatieve geneeskunde (VUB)

sen positief gereageerd hebben op deze bevraging. Het zijn en blijven moeilijke thema's. We willen niet dood en denken er ook liever niet aan, behalve als we er mee worden geconfronteerd. Toch stellen we vast dat mensen vandaag meer en meer op zoek gaan naar informatie. Zo hebben 250.000 Vlamingen de voorbije twee jaar het gratis LEIF-plan met alle papieren voor de voorafgaande zorgplanning opgehaald bij hun apotheker. Het bewijs dat de vraag naar duidelijke informatie groot is en de burger wel degelijk bezig is met alles wat te maken heeft met een waardig levenseinde.”

Bijna 1 op de 2 Limburgers overweegt euthanasie als optie bij het levenseinde. Is het taboe doorbroken?

“De euthanasiewet dateert uit 2002 en is dus bijna twintig jaar oud. Het toont vooral aan dat iedereen intussen wet dat euthanasie een optie kan zijn. De ervaring leert ook dat wie vooraf zegt: voor mij nooit euthanasie of voor mij wel euthanasie, dat die mening op het moment dat je er zelf voor staat, kan veranderen. Dat is menselijk. Mensen die euthanasie vragen, willen niet dood. Zij willen enkel niet meer verder leven in de situatie waarin ze op dat moment zitten. Dat is een verschil. Ik wil niet dood, maar zo wil ik niet verder leven. En dan is euthanasie de enige uitweg, of de minst slechte oplossing.”

Als we onze verstandelijke vermogens verliezen, wil 87% van de Limburgers het leven liever niet rekken. Is dat ook een signaal?

“Absoluut. Er is onmiskenbaar een draagvlak bij de bevolking om het maatschappelijk debat te voeren over een aangepaste euthanasiewet voor mensen met dementie en andere vormen van onomkeerbare, verworven wilsonbekwaamheid. Als tegenargument wordt vaak gezegd dat er meer middelen moeten vrijkomen voor de opvang van mensen die lijden aan dementie. Volkomen terecht. Maar het één sluit het ander niet uit.

“Mensen willen graag overal in betrokken worden. Ook in hun levenseinde. Daarover gaat het. Niet meer, niet minder”, zegt professor Wim Distelmans (VUB).
FOTO GUY PITTMANS

Een beschaafde maatschappij die naam waardig, moet investeren in betere (palliatieve) zorg voor haar kwetsbaarste inwoners, onder wie mensen met dementie en andere vormen van wilsonbekwaamheid. Er bestaat vandaag inderdaad niet genoeg aangepaste en aangename residentiële opvang.”

U lanceerde daarom in 2019 via het LevensEinde InformatieForum een petitie voor de uitbreiding van de euthanasiewet met ruim 140 initiale ondertekenaars.

“Vandaag hebben 80.000 mensen onze petitie ondertekend. Dat zijn 80.000 (bekende) Vlamingen die zeggen dat de euthanasiewet moet worden aangepast, zodat mensen die lijden aan dementie en deze aftakelende processen niet tot het einde willen ondergaan, kunnen kiezen voor euthanasie. Deze mensen vallen door de huidige euthanasiewet uit de boot of moeten er vroegtijdig, nog voor de wilsonbekwaamheid intreedt, een eind aan (laten) maken, zoals Hugo Claus destijds. Eens wilsonbekwaam is het immers te laat voor euthanasie. Deze situatie is redelijk hal-lucinant en kan tot schrijnende situaties lijden.”

Het valt ook moeilijk te begrijpen dat we euthanasie wel in een vroege fase van dementie aanvaarden.

“Voor de coronacrisis gaf ik gemiddeld drie lezingen per week waar ik elke keer opnieuw vaststelde dat mensen niet begrijpen dat men in een

wilsverklaring euthanasie niet kan zeggen: ‘Ik wil euthanasie als ik dement ben, een hersenbloeding heb gehad of mijn verstand ben kwijtgeraakt.’ Maar dat je in dezelfde omstandigheden wel alle levensreddende behandelingen kan weigeren. Via de zogenaamde negatieve wilsverklaring zie je dan af van sondevoeding, antibiotica of andere levensreddende behandelingen. Dat lijkt me niet altijd erg comfortabel en menswaardig. Maar het is vandaag de enige optie.”

Maar u krijgt de uitbreiding voorlopig niet op de politieke agenda.

“Tegen 2035 verwacht men een verdubbeling van het aantal mensen met dementie in ons land. Wereldwijd zijn er volgens de Wereldgezondheidsorganisatie WHO naar schatting 43 miljoen mensen met dementie. Bovendien zijn efficiënte therapieën voor Alzheimer en andere dementieprocessen in de nabije toekomst niet te verwachten. Waar wacht men eigenlijk nog op om het debat hierover grondig en zorgvuldig te voeren?”

Stel dat we het debat voeren. Lopen we dan niet het risico – zoals ook sommige artsen vrezen – dat er straks helemaal geen grens meer is? Tot waar kan die grens opschuiven?

“Tot waar de patiënt wil dat ze opschuift. Het is toch niet aan ons om te zeggen op welke manier iemand moet doodgaan. Ik ga ervan uit dat wij als zorgverleners mensen objectief informeren.

“Mensen met dementie vallen door de huidige euthanasiewet uit de boot of moeten er vroegtijdig, nog voor de wilsonbekwaamheid intreedt, een eind aan (laten) maken”

Wim Distelmans

Vervolgens zijn de mensen zelf wel slim genoeg om te zeggen wat ze wel of niet willen. En raken ze er niet uit, dan zijn wij er natuurlijk om hen daarin te helpen en te ondersteunen. Je kan ook alleen maar kiezen als je alle elementen op tafel hebt liggen. Een patiënt moet altijd het recht hebben om euthanasie te vragen, maar daarom heb je nog niet altijd het recht om het ook te krijgen.”

U bent een van de grondleggers van de palliatieve zorg in ons land. Toch wordt u vaak uitsluitend vereenzelvigd met euthanasie.

“Dat stoort mij enorm. We hebben tientallen jaren gestreden om palliatieve zorg van de grond te krijgen in België. Aan de VUB ontstond zelfs het eerste volwaardige palliatieve zorginitiatief midden 1980. We staan nu op dit vlak aan de top in de wereld. En ondanks dat zijn er nog altijd mensen die eroperen. Dat is toch niet te begrijpen. Dat is ook de reden waarom ik er mee voor gepleit heb om euthanasie te regulariseren. Dat is een logisch sluitstuk van de zorg rond het levenseinde. Mensen willen graag overal in betrokken worden. Ook in hun levenseinde. Daarover gaat het. Niet meer, niet minder. Het is ook niet te begrijpen dat dit vandaag nog geen verplicht vak is bij een opleiding geneeskunde, behalve dan bij de VUB. Daarvoor heb ik geijverd.”

Wat betekent ondraaglijk lijden voor u persoonlijk?

“Lijden is wat de patiënt zelf als ondraaglijk aan-

ziet. Niemand anders dan dat bepalen. Lijden of pijn kan je niet meten. Het onderscheid tussen fysiek en psychisch lijden is daarom totaal achterhaald. Het enige dat je als buitenstaander kan doen, is nederig zijn en zeggen: zijn er misschien mogelijkheden om dat lijden tot een aanvaardbaar minimum te herleiden binnen een aanvaardbare periode? En als dat niet lukt, wie zijn wij dan om te zeggen: lijd nog maar wat verder? Dit fysiek of psychisch lijden moet wat mij betreft wel verorzaakt zijn door een medisch aantoonbaar probleem, omdat je dan een houvast hebt. Het verhaal van het voltooide leven, vind ik dus heel moeilijk, hoewel ik heel veel respect heb voor mensen die niet verder willen leven. Maar zonder een medische context kan je als buitenstaander niet met 100% zekerheid weten of die persoon over twee weken nog wel hetzelfde wil. Voor alle duidelijkheid: ik heb niets tegen mensen die dood willen, maar wie ben ik om te zeggen: nee, je moet niet verder blijven leven? Hoe regel je dit maatschappelijk zonder dat iemand met liefdesverdriet er ook kan uitstappen?”

Heeft u zelf nog angst om dood te gaan?

“Dat zal wel zijn. Die angst is er door de jaren heen niet op verminderd. Ik wil niet dood. Ik weet dus ook niet of ik mijn levenseinde wil orkestrenen. Misschien wel, misschien niet. Dat zal het moment uitwijzen.”